

ZPŮSOBŮ JE NĚKOLIK, JEN SI VYBRAT!

Plán vyučovací hodiny (č. 6)

TÉMA VYUČOVACÍ HODINY:

Způsobů je několik, jen si vybrat!

VĚK ŽÁKŮ:

využití podle úrovně žáků (doporučení 6. až 8. třída)

ČASOVÁ DOTACE:

45 minut

POTŘEBNÉ MATERIÁLY:

do dvojice okopírovaný pracovní list.

CÍLE HODINY:

žáci se seznámí s pěti základními druhy plateb, budou znát, jak se jednotlivé druhy plateb provádějí, budou umět přiřadit vhodný způsob platby k dané situaci, budou umět vysvětlit výhody a nevýhody jednotlivých druhů plateb, budou umět propojit nové pojmy s pojmy z minulé hodiny (transakce/operace, převod peněz).

FORMY A METODY:

práce s celou třídou, práce ve dvojicích.

KLÍČOVÁ SLOVA:

internetové a mobilní bankovníctví, platební karta, šek, platební příkaz, přepážka, přihlašovací jméno a heslo, transakce, převod peněz.

Pracovní list pro žáky (č. 6)

ÚKOL Č. 1: NAHRAĎ SLOVA SLOŽENÁ Z ČÍSEL PÍSMENY A NAJDI 5 ZPŮSOBŮ BEZHOTOVOSTNÍCH PLATEB:

A	Á	B	C	D	E	É	I	Í	K	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

N	O	P	R	Ř	S	Š	T	V	Ý	Z	Ž
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

A) 8 – 13 – 20 – 6 – 16 – 13 – 6 – 20 – 14 – 21 – 7   ...   3 – 1 – 13 – 10 – 14 – 21 – 13 – 8 – 4 – 20 – 21 – 9

B) 12 – 14 – 3 – 8 – 11 – 13 – 9   ...   1   ...   18 – 12 – 18   ...   3 – 1 – 13 – 10 – 14 – 21 – 13 – 8 – 4 – 20 – 21 – 9

C) 15 – 11 – 1 – 20 – 6 – 3 – 13 – 9   ...   10 – 1 – 16 – 20 – 1

D) 19 – 6 – 10

E) 15 – 11 – 1 – 20 – 6 – 3 – 13 – 9   ...   15 – 17 – 9 – 10 – 1 – 23   ...   15 – 14 – 5 – 1 – 13 – 22   ...   13 – 1   ...
15 – 17 – 6 – 15 – 2 – 24 – 4 – 6

BEZHOTOVOSTNÍ ZPŮSOBY PLATEB JSOU:

A)

B)

C)

D)

E)

ÚKOL Č. 2: ZAPIŠ SI VŠE, CO VÍŠ O JEDNOTLIVÝCH ZPŮSOBECH PLATEB:

A)

B)

C)

D)

E)

ÚKOL Č. 3: ZAMYSLI SE NAD TÍM, JAK MŮŽEŠ ZAPLATIT:

A) OBĚDY DO ŠKOLY

B) ČASOPIS

C) NÁJEM

Metodické pokyny č. 6

(Způsobů je několik, jen si vybrat!)

UVÁDÍME POUZE MOŽNÝ POSTUP VYUČOVACÍ HODINY. VYUČUJÍCÍ MŮŽE VYUŽÍT PRACOVNÍ LIST PODLE SVÉHO UVÁŽENÍ. VYUČUJÍCÍ MŮŽE BĚHEM HODINY PRACOVAT I S DALŠÍMI KLÍČOVÝMI SLOVY ČI VYUŽÍT JEN NĚKTERÁ CVIČENÍ Z PRACOVNÍHO LISTU.

Učitel může na úvod se žáky zopakovat definice pojmů z minulé hodiny. Poté, co je zapakuje, konkrétněji se zaměří na platby – to nejdůležitější, co nám banka umožňuje.

Učitel žákům vysvětlí či zopakuje, že banka nám umožňuje provádět platby hotovostní i bezhotovostní. Platba **bezhotovostně** – místo toho, abychom neustále museli mít veškeré naše peníze doma či u sebe, jsou pro nás k dispozici jiné způsoby, jak platit. Existuje tedy několik možností, jak poslat někomu peníze nebo jak je naopak dostat od někoho na náš účet v bance (do naší pomyslné neviditelné peněženky).

Učitel žákům položí otázku, jak asi můžou platit? Jaké jsou podle nich možné způsoby? Žáci zkusí odpovědět a poté už se blíže seznámí s pěti způsoby bezhotovostních plateb. V úkolu č. 1 si mohou ve dvojicích zkusit rozluštit slova složená z číslic, kde každé slovo je odděleno třemi tečkami. Učitel může navázat na hru se Saturňanem a vysvětlit, že Saturňan je trochu zmatený, a i když přišel na 5 způsobů bezhotovostních plateb a zodpovědně si je napsal, aby je nezapomněl, tak místo písmen je napsal čísla. Žáci pomocí tabulky nahradí čísla písmeny a zapíší slova tak, jak mají správně být.

A	Á	B	C	D	E	É	I	Í	K	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

N	O	P	R	Ř	S	Š	T	V	Ý	Z	Ž
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

F) 8 – 13 – 20 – 6 – 16 – 13 – 6 – 20 – 14 – 21 – 7 ... 3 – 1 – 13 – 10 – 14 – 21 – 13 – 8 – 4 – 20 – 21 – 9

G) 12 – 14 – 3 – 8 – 11 – 13 – 9 ... 1 ... 18 – 12 – 18 ... 3 – 1 – 13 – 10 – 14 – 21 – 13 – 8 – 4 – 20 – 21 – 9

H) 15 – 11 – 1 – 20 – 6 – 3 – 13 – 9 ... 10 – 1 – 16 – 20 – 1

I) 19 – 6 – 10

J) 15 – 11 – 1 – 20 – 6 – 3 – 13 – 9 ... 15 – 17 – 9 – 10 – 1 – 23 ... 15 – 14 – 5 – 1 – 13 – 22 ... 13 – 1 ...
15 – 17 – 6 – 15 – 2 – 24 – 4 – 6

BEZHOTOVOSTNÍ ZPŮSOBY PLATEB JSOU:

1. Internetové bankovníctví
2. Mobilní a SMS bankovníctví
3. Platební karta
4. Šek
5. Platební příkaz podaný na přepážce

Poté, co žáci rozluští 5 způsobů plateb, učitel se opět zeptá, zda žáci vědí něco o jednotlivých způsobech. Poté, co žáci vyjmenují, co znají, učitel se postupně věnuje jednotlivým způsobům a dovysvětlí žákům, jak fungují. Žáci si zapíší vše o jednotlivých platbách do úkolu č. 2.

Jak to celé vzniklo. Nejdřív lidé platili – jak už jsme si řekli – různými předměty, až později vznikly bankovky. Časem banky začaly převádět peníze z účtu na účet, aby nemuseli lidé běhat s tolika penězi po ulici. Aby nemuseli lidé běhat do banky s příkazy k platbě, anebo nosit u sebe spoustu peněz, vznikly nejprve šeky a poté platební karty. Ty se používají mnohem více, zatímco šeky se např. u nás v ČR nepoužívají téměř vůbec.

1. INTERNETOVÉ BANKOVNICTVÍ

- Pomocí internetu lze sledovat stav účtu a pohyby na účtu, zadávat platby, povolovat inkasa, často i pořizovat výpisy či požádat o půjčku.
- Komunikace musí být zabezpečena:
  - Základem je přihlašovací jméno a heslo. Většinou se dnes již hesla generují pro každé připojení zvlášť. Takové heslo se vyvolá na speciálním zařízení – přístupovém klíči, lidově kalkulačce (protože je jí podobná) – anebo se klient přihlásí do banky, zadá tam trvalé heslo a jednorázové pro dané přihlášení mu přijde na mobil. Jde o kombinaci, kdy majitel účtu něco ví (co nemá vědět nikdo jiný) a má něco, co nemá mít nikdo jiný (mobil s konkrétní SIM kartou či konkrétní klíč – kalkulačku).
  - Další úroveň zabezpečení spočívá v tom, že komunikace s bankou probíhá pomocí SSL certifikátu. Lze si to představit tak, že údaje jdou do banky jakoby v zavřené obálce, a kdyby ji cestou někdo otevřel, banka to pozná.

2. TELEFONNÍ, SMS ČI GSM BANKOVNICTVÍ

- Má mnoho podob. Pokyny lze zadávat hlasem po telefonu komunikací s telefonním bankéřem. Lze online vytvářet čísla účtů, kódy apod. při komunikaci s automatem. Anebo třeba posílat sms, a to i pomocí speciálního softwaru.
- Vzhledem k rozšíření internetu a pohodlí internet bankingu je telefonní, sms a gsm bankovníctví spíše na ústupu. Lze jej však využít třeba v nouzi, kdy musíte zadat příkaz odněkud, kde nevěříte zabezpečení internetu, respektive konkrétního hardware a software.
- Při telefonním a sms bankovníctví se rovněž používají kódy a hesla. Zadávání příkazů telefonnímu operátorovi/bankéři se nahrává.

3. PLATEBNÍ KARTA !!! (v pořadí další pracovní list a metodické pokyny č. 7 se podrobněji věnují platebním kartám, proto může učitel pro tuto chvíli způsob placení kartou zmínit pouze okrajově) !!!

- Platební karty vznikly proto, aby u sebe lidé nemuseli nosit hotovost.
- První karty byly papírové a vydávaly je např. sítě čerpacích stanic. Člověk se prokázal kartou, podepsal účet a pak např. jednou za měsíc uhradil vše najednou. Univerzální karty umožnily takto platit u různých prodejců.
- U nás jsou nejvíce rozšířené tzv. debetní karty. Při nich se platba ihned strhává z klientova účtu.
- Na kartách jsou některé údaje natištěné – jméno držitele, datum vydání, datum platnosti, číslo karty – na některých kartách mohou být i jiné.
- Další údaje jsou buďto v magnetickém proužku, nebo v čipu. Čip je modernější, bezpečnější a hůře se kopíruje.
- Platba musí být autorizována podpisem, nebo PIN kódem. Ten se zadává i při výběrech z automatu. V USA v některých systémech takováto autorizace neexistuje, karta se jen protáhne platebním terminálem.
- Podvodníci se snaží karty zneužívat, kradou je, kopírují apod. Přesto je placení kartami díky moderním technologiím vysoce bezpečné. Podvody dosahují zhruba jedno až dvě promile ze všech transakcí. Drtivá většina podvodů proběhne v USA, v Evropě jsou technologie modernější, platební systémy rovněž, lidé se chovají obezřetně. Bezpečnost hodně závisí na tom, jak se chová držitel karty. K základním pravidlům patří nikomu kartu nepůjčovat, stále vědět, kde je, a nikomu nesdělovat PIN ani jej nemít napsaný u sebe.
- Kartou můžeme platit i přes internet. Při platbě po internetu se zadává zpravidla číslo karty, platnost a také kód, který je na druhé straně. To proto, aby si někdo nemohl cizí kartu jednoduše okopírovat z jedné strany a pak s ní platit po internetu.

4. ŠEK

- Šek je v podstatě papír, který má určité zákonem dané náležitosti a kterým někdo přikazuje své bance, aby tomu, kdo šek předložil, zaplatila určitý obnos.
- Na šeku musí být jasně napsáno „zaplaťte“, jméno toho, kdo jej vystavil, částka, datum vystavení, splatnost a některé další údaje.
- Dnes zpravidla není nutné jít se šekem do banky „výstavce“, lze jej odnést do banky své a ta už vše provede.

- U nás se šeky téměř nepoužívají, protože k nám pronikly až ve stejné době, kdy už se začaly masově používat praktičtější platební karty. Jsou však země, kde se dodnes používají hojně, např. ve Francii či USA. Takových zemí je ale menšina.

5. PLATEBNÍ PŘÍKAZ PODANÝ NA PŘEPÁŽCE

- Kdo nepoužívá přímé bankovníctví (internetové či telefonní), může zadat příkaz k převodu přímo na bankovní přepážce.
- Stačí vyplnit příkaz, podepsat jej a buďto vhodit do sběrného boxu (pouze u těch bank, které tyto boxy používají), anebo odevzdat na přepážce.
- Zpravidla bývá převod dražší než po internetu či telefonu, protože jsou s jeho realizací spojeny náklady (zaměstnanci, budovy, energie, zabezpečení...) související s fungováním pobočky.
- U každého převodu musí být jasné, z jakého účtu na jaký účet se převádí jaké množství peněz. Příkaz může obsahovat ještě další symboly (konstantní, variabilní, ev. specifický), z nichž příjemce platby lépe a jednodušeji pozná, od koho platbu dostal a za jakou službu či zboží, zkrátka z jakého důvodu.

- **PLATEBNÍ SYSTÉMY SE STÁLE ZDOKONALUJÍ A VZNIKAJÍ NOVÉ A NOVÉ.**

- **INTERNETOVÉMU, TELEFONNÍMU A SMS ČI GSM BANKOVNICTVÍ SE ŘÍKÁ SOUHRNNĚ „PŘÍMÉ BANKOVNICTVÍ“.**

V posledním úkolu č. 3 pracovního listu se žáci zamyslí nad tím, jak lze platit za konkrétní věci. Pokud učitelí zbývá čas, může se žáky na konci hodiny zkusit krátké opakování. Učitel bude číst tvrzení – viz níže – a žáci se budou snažit určit, ke kterému způsobu plateb tvrzení nejlépe pasují:

1. Pokyny pro platbu lze zadávat hlasem
2. Nikdy bychom neměli nikomu půjčovat
3. Stále častěji se dnes již hesla generují pro každé připojení zvlášť
4. Lze využít toto přímé bankovníctví, pokud nevěříme (svému) počítači
5. Tyto „papíry“ začaly ustupovat modernějším platebním kartám
6. Nejpohodlnější a hlavně nejprůhlednější
7. Po vyplnění vhodíme do sběrného boxu
8. Nesmíme zapomenout PIN kód
9. Používá se převážně ve Francii, USA či Velké Británii a v některých dalších zemích
10. Jsou nevýhodné, protože provoz poboček je drahý

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI:

MOBILNÍ A SMS BANKOVNICTVÍ - Pokyny pro platbu lze zadávat hlasem

PLATEBNÍ KARTA - Nikdy bychom neměli nikomu půjčovat

INTERNETOVÉ BANKOVNICTVÍ – Stále častěji se dnes již hesla generují pro každé připojení zvlášť

MOBILNÍ A SMS BANKOVNICTVÍ - Lze využít toto přímé bankovníctví, pokud nevěříme (svému) počítači

ŠEK - Tyto „papíry“ začaly ustupovat modernějším platebním kartám

INTERNETOVÉ BANKOVNICTVÍ – Nejpohodlnější a hlavně nejprůhlednější

PLATEBNÍ PŘÍKAZ PODANÝ NA PŘEPÁŽCE - Po vyplnění vhodíme do sběrného boxu

PLATEBNÍ KARTA - Nesmíme zapomenout PIN kód

ŠEK - Používá se převážně ve Francii, USA či Velké Británii a v některých dalších zemích

PLATEBNÍ PŘÍKAZ PODANÝ NA PŘEPÁŽCE – Jsou nevýhodné, protože provoz poboček je drahý

Učitel se u jednotlivých tvrzení může na chvíli zastavit a trochu je se žáky prodiskutovat, co je tím vlastně myšleno. Může se dále ptát, zda někdo viděl, jak se používají šeky, internetové bankovníctví atd.

SHRNUTÍ HODINY:

V úkolu č. 1 může učitel znovu připomenout postavu Saturňana a zároveň vyzvat žáky, aby si vzpomněli, co vše se pokoušeli Saturňanovi v minulé hodině objasnit ve spojení s bankou. Jak již bylo zmíněno, následující vyučovací hodina se více zaměří na problematiku platebních karet, proto není třeba se platebním kartám podrobně věnovat v této vyučovací hodině.